

DEMENS sykdom OG OMSORGSFORSKNING

De fleste eldre er friske, men de fleste syke er eldre

Risiko for sykdom og skader øker med stigende alder, og mange eldre får flere sykdommer, skader og funksjonsnedsettelse samtidig. Dette vil særlig gjelde for personer som utvikler demenssykdom. I Norge får årlig ca 10 000 personer en demenssykdom. Det er i dag om lag 70 000 med diagnosen. Ca 250 000 personer – både syke og pårørende – er berørt av sykdommen. Antall eldre over 75 år og spesielt de over 80 år, vil stige de neste tiårene. Jo eldre en blir, jo større risiko er det for å utvikle demenssykdom. Antallet personer med demens i Norge vil derfor kunne dobles til om lag 140 000 innen en periode på 25–30 år. Det betyr at ca 500 000 personer berøres av sykdommen.

Det er økt fokus på at mennesker skal få mest mulig hjelp og behandling i egen kommune og aller helst i eget hjem. Dette, sammen med nedgangen i andel personer i yrkesaktiv alder i forhold til eldre, vil bli en utfordring både for kommunenes helse- og omsorgstjenester og familiene. Vi trenger mer kunnskap om hvordan en kan løse fremtidige omsorgsbehov.

Omsorgsforskning – et satsningsområde

Forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til eldres helse og levekår, med særlig vekt på demenssykdommer, skal styrkes. Det helsevitenskapelige fakultet ved UiT Norges arktiske universitet bidrar allerede på feltet, men flere må bidra. En økt satsning på forskning krever i første omgang økt rekruttering til masterstudiene i helsefag. Spesialisthelsetjenesten har fulgt dette opp ved å gi permisjon og ulike stimulerings tiltak. Kommunene oppfordres til å gjøre det samme.

Regionale senter for omsorgsforskning – ett av flere bidrag

Senter for omsorgsforskning (Sof) Nord er knyttet til Institutt for helse- og omsorgsfag (IHO) ved UiT Norges arktiske universitet, og skal bidra til å styrke forskning, fagutvikling og kompetanse i helse- og omsorgstjenesten i kommunene i Nord-Norge. Problemstillinger knyttet til fleretniske forhold er et sentralt ansvarsområde. Det er etablert et nettverk med fire tilsvarende regionale senter, ett i hver av de tidligere helseregionene. Opprettelsen av sentrene for omsorgsforskning utgjør sammen med utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester en helhetlig nasjonal satsing.

Viktige forskningstema

Forskningen ved Sof Nord er organisert i Flerfaglig forskningsgruppe for helse- og omsorgstjenester i kommunene. Flere av prosjektene har fokus på personer med demenssykdom, nære pårørende, behandlere og pleiere og på samspillet mellom disse. Spesielt viktig er forskning og utviklingsarbeid som støtter opp om at de som får sykdommen og deres nære pårørende skal kunne leve gode og meningsfulle liv i felleskap med andre, og at den som er syk, nære pårørende, behandlere og pleiere får hjelp og støtte til klare faglige, praktiske og følelsesmessige utfordringer. Problemene i hverdagen kan ofte være knyttet til mellommenneskelige konflikter som kan oppstå på grunn av atferds- og personlighetsforandringer hos den som blir syk. Forskning og utviklingsarbeid knyttet til personer med demenssykdom skal dessuten bidra til å øke kunnskapsgrunnlaget for planlegging, utvikling og organisering av omsorgstjenestene i kommunene. Flere av prosjektene er eksternt finansiert, og noen prosjekter har knyttet til seg doktorgradsstudenter.

Fagutvikling, formidling og kompetanseheving

Senter for omsorgsforskning Nord bistår også med veiledning til utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i Nord-Norge. Prosjektene skal bidra til økt kompetanse hos de ansatte og en bedre tilrettelagt tjeneste. Fagutvikling og det å ta i bruk ny kunnskap er en del av den kommunale helse- og omsorgstjenestens sitt ansvar og utfordring.

Formidling er også en sentral oppgave. Senter for omsorgsforskning Nord arrangerer annethvert år en forskningskonferanse spesielt rettet mot ansatte i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Forskningen relatert til personer med demenssykdom ved senteret presenteres både for fagpersoner og pårørende. Tidsskriftet «Fagnytt i nord» er et samarbeid mellom Sof Nord og utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i Troms. Her presenteres fagutviklingsprosjekter og aktuell forskning, og målgruppen er primært ansatte i den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Senter for omsorgsforskning Nord deltar i arrangementen av «Demensdagene i Tromsø 2013» som pågår denne uken. Hensikten er å spre informasjon om demenssykdommer til allmenheten, orientere om hvilke tilbud som finnes og å knytte kontakt med befolkningen.

Kronikk i Nordlys 19.09.13.

Forfattere:

Torunn Hamran, professor/faglig leder Senter for omsorgsforskning Nord

Ketil Normann, professor/leder av Flerfaglig forskningsgruppe for helse- og omsorgstjenester i kommunene

Anne Serine Fottland, master i helsefag/daglig leder Senter for omsorgsforskning Nord